

☞ ቅድሚያ ሃገራዊ ዋዕላ ሃገራዊ ንስሐ

ህዝቢ ኤርትራ ዘይሕለል ቃልሲ ኣካይዱ፡ ሃገራዊ ነጻነት ተጓናጸፉ ከብቅዕ፡ እቲ ተቐባሪ ስልጣን ሓዞ ዘሎ ግዝያዊ መንግስቲ ግና፡ ፖለቲካዊ ስልጣን ንህዝቢ ከመሓላልፈሉ ኣይከኣለን። ስለምንታይ? ነዚ ሕቶዚ ነፍሲ-ወከፍ ኤርትራዊ ዜጋ ዝተፋላለዩ መልሲ ክህበሉ'ኳ ዝኸእል እንተኾነ፡ ብሓጺሩ ግና ካብቲ ብዙሓት ኤርትራውያን ዜጋታት ክምልስዎ ዝኸእሉ መልስታት ሓደ፡ ከምዚ ዝስዕብ ክኸውን ይኸእል'ዩ።

☞ መልሲ፡

ኢሲያስ ካብቲ ብኢደወነኑ ዝሓዞ ስልጣን፡ ብማኣለያ ዘይብሉ ምስምሳትን ሻጣራታትን እናፈጠረ፡ ዕጭ-ሓንፈፍኩ! እምቢ ካብዚ ሓዞዮ ዘሎኹ ስልጣን ኣይወርድንዮ! እናበለ ተሓሲሙ ከሎ፡ ብኣንጻሩ ግና ህዝቢ ኤርትራ ይኹን ሰራዊት ኤርትራ፡ ከምኡውን ተቐወምቲ ኢና ዝብሉ ውድባትን፡ “ኣይፋልካን ኤርትራ ብሕገ-አልቦ ካብ ትገዝእ እንሆርብዒ ዘመን ተቐራሪቡ፡ ሎሚስ ንዓድኣ ውረድ ከይትዋረድ” ኢሉ ብውህደት ክምክቶ ስለዘይከኣለ'ዩ።

ብርግጽ ሎሚ ነፍሲ-ወከፍ ኤርትራዊ፡ ኣብ ውሽጢ ሃገር ይኹን ኣብ ወጻኢ ዝነብር፡ ብሕድገትን ብውህደትን፡ ብሃገራዊ ዋዕላ መስርሕ ኣቢሉ፡ ኣብ ሓደ ጽላል ባይቶ ኣጸሊሉ፡ መኸተ ንኣንጻር ስልጣን ህዝቢ ገብቲ! መኸተ ንኣንጻር ህዝባዊ-ባይቶ ገዛእቲ! መኸተ ንኣንጻር ጸረ ህዝባዊ መንግስቲ! መኸተ ንኣንጻር ብዘይ ሕጊ ኣሰርቲ! መኸተ ንኣንጻር ኣፍ ህዝቢ ለጎምቲ! መኸተ ንኣንጻር ጸረ ትምህረቲ! ኢሉ ክምክተሉ ዝግደድ መድረኽ ኢና በጺሕና ዘሎና። እዚ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰ ግቡእን ሓላፍነትን ነፍሲ-ወከፍ ኤርትራዊ ዜጋ 'ዩ። ኮይኑ ግና እቲ ኣብ ኤርትራ ዝገዝእ ዘሎ ሕገ-አልቦ ጭፍራ ህ.ግ.ደ.ፍ.፡ ድኣዮ ተጠርኒፉ ጸረ ፍትሕን ሰብኣዊ መሰልን ዝኾነ ግፍዕታት ዝፍጽም ዘሎምበር፡ እቲ ዝበዝሐ ኣካል ህዝቢ ኤርትራን ሰራዊት ኤርትራን ግና ብራዕዲ እናነበረ፡ እቲ ኣብ ወጻኢ ዝነብር ተቐዋሚ'ዮ ብሃሊ ድማ፡ ብህልኸን ብቕርሕንትን ተዋሒጦ፡ ከይተጠርኒፊ ይቕዝም ጥራይ ምህላው'ዩ።

እተን ብግብራ-ዘይተሰነያን ተተጀሚረን ዝፈሻላን፡ ንህዝቢ ግዝያዊ ተስፋ ሂባን ቀልጢፊን ዝቐህማን፡ ኣቦይን ኣደይን በበይኑ ጸሎቶም ዝኾና፡ “ተቐወምቲ ኢና ውድባት ፓርቲ ኢና” ብሃልቲ፡ ዝሓለፈ ጊጋታተን ኣሚነን ከይተናስሓ፡ “ዲክታቶር ፕረሲደንት ኢሲያስ ክልወጥ ስለዘለዎ! ሎሚ ሓቢርና ኣብ ኣዲስ ኣበባ “ምሕዝነት” ኣቕሑምና፡ ኣብ ሱዳን ከኣ “ኪዳን” መስሪትና፡ ትማሊ ከኣ ኣብ ኣዲስ ኣበባ ህዝባዊ ፓርቲ ኣዊጀና”። እናበላ ብተደጋጊግ ካብ ዝዝምራ መዋኣል ሓሊፉ'ዩ። ህዝቢ ኤርትራ ድማ ገና “መስራቲ ኣዋጀን” ዕድመ ከይወሰደ፡ ኣፍራሲ ኣዋጀን ክስምዕ ከሎ ፈንፊኑወንዮ። ብኸምዚ ተዋስኦዚ ከኣ ክሳብ ሎሚ እንሆ ድሮ ርብዒ ዘመን ቀሪቡ። “ፕረሲደንት ኢሲያስ” ግና ንህዝብን ንሰውራን ኤርትራ ንዲቕ፡ ነቕዝ ሃገር ኮይኑ ሰጥ-ለበጥ ኣቢሉ ይገዝእ ኣሎ።

☞ ህሉው ሽግር ኤርትራ፡

ኣብዚ ዘሎናዮ እዋን፡ ምሕዝነት ቁሙ ተባሂሉ ከየሰለጠ ኣብ ጽሑፍ ጥራይ ሰፊሩ ተሪፉ። ኪዳንውን ተመስሪቲ ተባሂሉ ከየውቀዮ፡ ብልሕልሑ ኣሎኹ ጥራይ ይብል ኣሎ። ኣብ ውሽጢ ዘሎ ህዝብን ሰራዊትን ከኣ፡ ብሰንኪ ሕገ-አልቦ ጭፍራ ህ.ግ.ደ.ፍ. ፍትሒ ሓሪሙዎ፡ ሰብኣዊ መሰሉ ተገፊፉ፡ ብሰለላ ህ.ግ.ደ.ፍ. ርዲዱን፡ ፍኒሕኒሕ ከይበለ ኣስቂጡ ይግዝእ ኣሎ። ብዘይ ቀላጻለም እቲ ክውን ዝኾነ ሓቂ ክግለጽ ኣንተድኣ ኮይኑ ግና፡ ህዝቢ ኤርትራ በቲ ሕሱም መግዛእቲ ሕገ-አልቦ ጭፍራ ህ.ግ.ደ.ፍ. ገና ዝሰቐየሉ ዘሎ ኣውራ መኸንያት፡ እቲ ጸረ ህዝብን ዲሞክራሲን ውሑድ ክነሱ ጥርኑፍ ስለዝኾነን፤ ብኣንጻሩ ከኣ እቲ ብዙሕን ደላይ ሰላምን ፍትሕን ዝኾነ፡ ኣብ ውሽጥን ኣብ ወጻእን ዘሎ ህዝቢ ስኣን ለባማት ኣለይቲ፡ ክሳብ ሎሚ ከይተጠርኒፊ ተፋላልዩ ውሽጡ-ሕሩር ኮይኑ ባህርያዊ ሞት ይጸብ ስለዘሎ ጥራይ እዩ።

ሰለጠኑ ነቲ ተጠርኒፉን ተወዲቡን ህዝቢ ዘላቲ ዘሎ ሕገ-አልቦ ጭፍራ ህ.ግ.ደ.ፍ.፣ ተፋላሊኻን ተሃላሊኻን ሓባራዊ ራእይን መደብ ዕዮን ዘይብልካ፡ “ምሕዝነት”፡ “ኪዳን”፡ “ብሔራዊ ሕቶ”፡ “ዲሞክራሲያዊ ወይ ህዝባዊ ፓርቲ” ዝብል ጭርሖታትን አስማትን ስለዝመርካ፡ ካብ ስልጣኑ ከተልግሶ ከምዘይክአል ዝሓለፉ 19 ታሪኻዊ ምስክርዮም፡ ብሓጺሩ እቲ ተቓዋሚቲ ሓይልታት ኢና አንበላ፡ ዝገብርኦ ዘለዎ “ቃልሲ” መውጽእ ቀቢጾ ተስፋ (Frustration) ኢሊን ዝገብርኦምበር፡ ንህዝቢ ኤርትራ ግና ካብካ ወራዳቶ ዘላ ስቓይ ከገላግልኦ ከቶ አይክአላን።

☞ እንታይ ድኣሞ ይገበር?

ኣብካ በጽሕናይ ዘሎና 2010 ዓመተ-ምሕረት፡ “ሃገራዊ ቀዕላ ኣብ ወርሒ ሓምለ፡ ኣብ ኣዲስ አበባ ክግበርዮ” እናተባህለ፡ ብዙሕ ምሽብሻብ ክግበር ይስማዕ ኣሎ። ነዚ ዝክታተሉ ሓይሎ ኣርሒቕኞም ዝጥምቱ ሰባት ድማ፡ “ገለዶ ሎሚ-ዘብንሲ ኢሲያስ ከልግስ ኮይኑ፡ “አፈርኩቡ” ከምዝተባህለ፡ “ሃገራዊ ቀዕላ” ኣብ ኣዲስ አበባ ጽባሕ ወርሒ ሓምለ ክግበርዮ፡ ዝብሃል ዘሎ? ክብሉ ይስምዑ። ርግጽዮ “ሃገራዊ ቀዕላ” ብግቡእ ተጸኒዑን፡ ኣብ መንጎ ተፋላልዮም ዝነብሩ ውድባት ሕድገታትን ንስሓታትን ተገይሩ ጥራይ እዩ ክካይድ ዝክእል። እወ ከም ዜና ክስማዕ ከሎ፡ ነቲ ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ዝነበር ዘሎ ህዝብን፡ ከምኡውን ነቲ ብሃገሩን ብህዝቡን ዝግደስ፡ ኣብ ስደት ዝነበር ኤርትራዊ ዜጋን፡ ዘጸናንዕ “ብሰራት” ክመስል ይኻልዮ። እዚ ወፊሪ “ሃገራዊ ቀዕላ” ብሓቂ ብቅኑዕ ውድባን መጽናዕት ዝተሰነዩ ኮይኑ እንተድኣ ዝጉዳዝ ኣልዩ፡ ዓወት ከምዘምጽእ ጥርጥር የልቦን። እዚ ወፊሪ “ሃገራዊ ቀዕላ” ካብ ኩለን ኣውራጃታት ኤርትራ ዝተዋጽኡን፡ ካብ ድሑር ውድባዊ ንቕጽና ነጻ ዝኾኑን፡ ወልፊ ስልጣን ዘይብሎም ሃገራውያን ዝሓቑፊ እንተድኣ ኮይኑ፡ እወ ክዕወትዮ። ምስተን ተፋላልዮን ከለዎ ቍስለን ከየሕወያ፡ ንቃለስ ኣሎና ዝብላ ካብ 10 ንላዕሊ ዝቕጽረን ውድባት፡ ተላፊንካዮ “ሃገራዊ ቀዕላ” መሰሪትና ክብሃል እንተድኣ ኮይኑ ግን ፈሻሊዮ። እንተድኣ ብድሕሪዚ “ሃገራዊ ቀዕላ” ዝብል ወፍሪዚ፡ ብዘይካ ህዝቢ ኤርትራ ባዕዳውያን ሓይልታትን፡ ኣባላት ህ.ግ.ደ.ፍ.ን ሃልዮም ከአ ኣይዕወትንዮ። ዕንክሊል ክብል ግን ክኣርግዮ፡ ነቶም ብተስፋ ዝጽቡዮ ገርሀኛታት ከአ ከእርጎምዮ።

እዚ ከይከውን እምብእር፡ ብሃታ-ሃታ ዘይኮነስ፡ ረገእካን ኣስተውዒልካን ዝሓለፈ ተመክሮታት ገምጊምካን፡ ጽባሕ ዘይትጠግሱሉ ግዝያዊን መሰጋገርን ሃገራዊ ቀዕላ ዝምስረተሉ ዓሚቕ መጽናዕትን ድልዱል ውድባን ክግበር ኣለዎ። ካብዚ ሓሊፉ ግና ካብ ሚዳ ጀሚሮም ሕማሞም ዘይተፈወሰ፡ እሞ ከአ ህዝቦም ብሓደ ሕቡር ማፍያዊ ጭፍራ እናተሳቕዩ ከሎ፡ ኢሲያስ ስልጣን ካብ ዝሕዝ ጀሚሮም ክሳብ ሎሚ ግርጭቶምን ህልኸምን ኣልዮም ሓደ ሕቡር ግዝያዊ ባይቶ ዘይመስረቱ፡ ካብ 10 ንላዕሊ ዝኾኑ ውድባት፡ ሎሚ ኣብ ኣዲስ አበባ ተኣኪብና “ሃገራዊ ቀዕላ” ስለዝመስረትና፡ መሰረታዊ ፍታሕ ህዝቢ ኤርትራ ክርከብዮ ዝብሉ ኣንተድኣ ኮይኖም፡ እታ ብርክተታ እምኒላታ ጥራይ እዩ።

☞ ተግዘብቲ ወፍሪ “ሃገራዊ-ቀዕላኻ” እንታይ ይብሉ?

“ኣብዚ እዋንዚ እቶም “ዋላ ትንፈር በገዕዶ” ኢሎም ደድሕሪ ኪዳን ዝጉተቱ፡ ገርሀኛታትን ኣመንትን ኤርትራውያን፡ “ኢሲያስ ንህዝብና የሳቕዮ ኣሎ፡ ምሕዝነት ግና ንኢሲያስ ክቕይር ዝቃለስ ዘሎ ተቓዋሚ ሓይሊዮ። ካብ ኣዲስ አበባ ሓሊፉ ድኣ ኣበይ ኮይኑዮ ክቃለስ? ንኪዳንን ነዚ ዝኸይድ ዘሎ ወፍሪ “ሃገራዊ ቀዕላ”ን ምቕዋም ግና፡ ንስልጣን ኢሲያስ ምንዋሕ ጥራይ እዩ” ክብሉ ይስምዑ።

እቶም ኣርሒቕኞም ዝጥምቱን፡ ተመክሮ ውድባት ኤርትራ ዘጸንዑን፡ ራእይን ዓቕምን ሕቡእ ተልእኾን ውድባት ዝገምገሙን ለባማት ኤርትራውያን ድማ፡ “ኣዚ ኪዳን ዝብሃል ኣብ ነንሓድሕዱ ዘይሰማማዕ ውድብ፡ ሓባራዊ ስትራቴጂን ራእይን ግብሪን ዘይብሉ።

ግንክኦ ጠጥዕሙ አሰማት አናመረጸን አናቆያየረን፡ ትማሊ “ምሕዝነት” ሎሚ “ኪዳን” ጽባሕ “ዋዕላ” እንናበለ፣ አብ አዲስ አበባ ሓኪሉ፡ ንህዝቢ እናደናገረ ዝነብር እኹብካብዮ” ይብሉ። እዞም ኣርሒቕም ዝጥምቱ ምኹራት ሃገራውያን፡ ቀጺሎም ርእይትኦም ክህቡ ከለው፡ “ብዝሓለፈ ይኣኸለኒ ብዝመጽእ ኣይትድገመኒ” ኢልካ፡ ካብ ተመክሮ ምሕዝነትን ኪዳንን ተሞኪርካ፡ ንሓሸውዮ ውድባት ጉሒፍካ፡ ብመጽናዕቲ ውደባን ንቕሓትን ዝተሰነዮ፡ ካብ ተጽዕኖን ጽልዋን ወያኔን ህ.ግ.ደ.ፍ.ን ሓራ ዝኾነን፡ ኣብቲ ጽባሕ ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ዝትከል ሃገራዊ ዋዕላ ዘሰጋግር ጥርጉፍ ሃገራዊ ባይቶ መስሪትካዮ፡ ኣብ ኤርትራ ለውጢ ክመጽእ ዝኸእል። ብዝተረፈ ኩምራ ገበናትን፡ ዘይተኣደነ ቅርሕንትታትን ንመዋእል ተሸኪሞም ዝጸንሑ “መራሕቲ ኢና” ብሃልቲ፡ ካብ ዝሓለፈ ጌጋታቶም ከይተናስሑ ብሃታ-ሃታ ዝግብሩዎ “ሃገራዊ ዋዕላ”፡ ንስም ጥራይ ድኣንበር ፍረ ክህልዎ ኣይክእልንዮ። ብኻልእ ኣገላልጻ እዚ ሎሚ “ሃገራዊ ዋዕላ” ኢልካ ዝግበር ዘሎ ወፍራ፡ ብድሕሪኡ ዝዘውሩዎ ባዕዳውያን ሓይልታት ከምዘለውን፡ ቅያር “ኪዳን” ወይ “ምሕዝነት” ኮይኑ፡ ስልጣን ገለ መራሕቲ ጉረባብቲ ሃገራትን፡ ስልጣን ኢሲያስን ዘናውሕ ጥራይ እዩ ክኸውን” ይብሉ። እቶም መጻኢ ዕድል ህዝቢ ኤርትራ፡ እንታይ ከምዝኸውን ዝተገንዘቡን ሃገራውያን፡ ክከዚሎም ለበዋታትቶም ከመሓልፉ ከለው፡- ቀልጻለማዊ ቃልስን፡ ሳግላ ብላዕ ኣይትቐላዕን” ደቅ ኢሉ፡ ብሓዲሽ መንፈስን ብሓዲሽ ውደባን፡ ሓራ መሰጋገሪ ባይቶ ክምስረት መድረኹ ኣኸሉ ስለዝኾነ፡ ኩልና ደለይቲ ሰላምን ራህዋን ክንዕጠቕሉ ኣሎና” ይብሉ።

☞ ዕንክሊ “ምሕዝነት”፡

ድሕሪ ሰራዊት ተ.ሓ.ኤ. ብ1981 ዓ.ም. ንመሬት ሱዳን ምፍናው፡ ክሳብ 1999 ዓ.ም.፡ ድሮ 17 ዓመታት ሓሊፎም። ብ1999 ዓ.ም. 18 ውድባት መምስ ቅርሕንተን፡ ብድፍኢት ብመርቡብ ስለላ ዝተመስረተ፡ “ሰንዓ-ፎሩም” ዝብሃል፡ ኣባላቱ መንግስቲ ኢትዮጵያን፡ የመንን ሱዳንን ዝኾና፡ ባጀት ተቐሪቡልኩም ኣሎ፡ ንዑ ተኣኻኸቡ ስለዝተባህሉ፡ ንይምሰል ኣብ “ሓባራዊ ጽላል” ንጠርጎፍ ኢሎም “ተሰማሚዖም”፡ መስርሕ ሓድነት ክገብሩ ጀሚሮም። ድሕሪ 3 ዓመታት ውረድ ደይብ ከኣ ብ2002 ዓ.ም. ሓባራዊ ቻርተር ሓንጺና “ምሕዝነት” ዝብሃል ውድብ መስሪትና ኢሎም ንህዝቢ ኣዊጀም። እቲ ቀንዲ ራእይኦም ግና፡ ሓቢርና መሰጋገሪ መሪሕነት መሪጽና፡ ጽኑዕ ሓባራዊን ምእኩልን ስትራተጂ ሓንጺጽና፡ ንስርዓት ኣልዎ ኢሲያስ ካብ ስልጣኑ ነልግሶ ኣብ ክንዲ ዝኸውን፡ “ኣነ ክመርሕ” “ኣነባ ክመርሕ” ትብል ዘይትኣርግ ወልፊ-ስልጣን ከም ራእይ ወሲዶም፡ ንስልጣን ምቁርቋስ መሪጸም። ን3 ዓመታት ዝኣክል ድማ ዕንክሊል ክብሉ ጸኒሑም።

☞ አስተብህል፡

እዞም መራሕቲ ውድባት “ክንብርኩት ከይንብርኩት ኣብ ማይ ንብጸሕ” ኢሎም፡ ህርፋን ስልጣን ንህዝቢ ገዲፎም፡ ግዝያዊን መሰጋገሪን መሪሕነት መሪጸም፡ ሓባራዊ ስትራተጂን ኣውጺኦም፡ ክንዲ ሃገራዊን ህዝባዊን ዕማም ዝዓሙ፡ ብስልጣን ኣናተዋጠቱ ከሎው፡ ህዝቢ ኤርትራ ግና ዘራይ ስኢኑ ብሓለንጊ ህግደፍ ይድሰቕ ነይሩ።

☞ ዕንክሊ “ኪዳን”፡

እቲ ምሕዝነት ዝብሃል ስለዝተዳኸመ፡ ብ2005 ዓ.ም. መራሕቲ ውድባት ኣባላት ምሕዝነት ዝነበሩን፡ ገለ ሓደስቲ ጉጅለን ኣብ ሱዳን ተኣኪቦም። እቲ ምሕዝነት ሓዲሽ ስምን ሓዲሽ መሪሕነትን መሪጹ፡ ብ“ኤርትራዊ ዲሞክራሲያዊ ኪዳን” ዝብል ስም ከምዝጸዋዕ ተኣዊጁ። (ኣብቲ እኼባቲ ቀዳማይ ምኒስተር መንግስቲ ኢትዮጵያ፡ ኣቶ መለስ ሆናዊ ብኣካል ተረኪቦም ነይሮም።) ድሕሪ ሓዲሽ ፖለቲካዊ ፕሮግራም ምሕንጻጽ ከኣ፡ ኣዚ መሪሕነት ኪዳን ዝብሃል'ውን ኣብ ውሽጡ ስምምዕ ዘይብሉ ክነሱ፡ ግን ከኣ ከይተፈንጥሑ፡ ኤውሮጳን ኣሜሪካን ኣዲስ አበባን ካርቱምን እናተንቀሳቐሱ፡ ንክልተ ዓመታት ኣሎኹ ኣናበለ ጸንሑ። ብ2007 ዓ.ም. ኣብ

ሓዲስ አበባ ጋይ ጉባኤ ንክግበር ቁጸራ ተገብረ። ገና ጉባኤ ከይተገብረ ከሎ ድማ፡ እታ “አነ ክመርሕ” “አነባ ክመርሕ” ትብል ዘይትኣርግ ወልፊ-ስልጣን፡ ከም ክትባራዕ ክትብል ተራእየት። ይኹንምበር ከነታት ከምዚ’ሉ ከሎ፡ ብሳባቶም ሓቀኛታት ሃገራዊያን መቃለሲ ቻርተር ምጽዳቕ፡ እቲ ጽቡቕ ሸነኹውን ክከሓድ የብሉን። ካብኡ ቀጺሉ ብስንኪ ሕቶ ስልጣን፡ ኪዳን ኣብ ክልተ (ብሎክ 1ን ብሎክ 2ን) ተገምዑ። ብኸምዚ ድማ ኣብ ነንሓድሕዱ እናተባላልዐ ንሓደ ዓመት ዝኣክል ጸንሐ።

ቡቶም ካብ “ኪዳን” ክወግሓሎም ዝጸበዩ ዝነበሩ ገርሀኛታት ዜጋታትን፡ ከነታት ኪዳን ዘሰከፎምን ሃገራዊያን፡ ብግዳም ኮይኖም ንኪዳን ክዕዘብዎ ስለዝጸንሑ፡ “አንታ ኣንታይ ጉዳዮ?” ከምዚልካስ ክሓልፍ ድዩ?” ኣዚስ ኢሲያስ ዘዋፈሮም ሰለልቲ ኣብ ማኣክል ኪዳን ከምዘለው ዘረጋግጽ ተግባርዶ ኣይመስልን? ምናልባት ድኣ እቲ “ሰንዓ-ፎሩም” ዝኸፈሎም መሃያ፡ ንኸይቃለሱ መታን ክቃለሱ ተባሂሉ ከይከውን? “ካብ ንቅለስ ኣሎና ኣናበሉ ሞራልን ሓቦን ህዝቢ ዘውድቑ፡ ኣግሂዶም ዝቃለሰና ዘሎ ሓይሊ ካብ ዓቕምና ንላዕሊ ስለዝኾነ፡ ቃልሲ ጠጠው ኣቢልናዮ ኢና” ኢሎም፡ ኣብ ግላዊ ዋሂኖም ዘይዋፈሩ? ወዘተ...እናበለ ከግርርን ከዕዘምዝምን ተራእዩ።

☞ **አስተብህል፡**
 ተቃዋምቲ ውድባት ኣብ ሓሸውዩ ዕንክሊል ኣናበሉ፡ “ፕረሲደንት” ኢሲያስ ድማ ዓገብ ዝብሎ ስለዘይብሉ፡ ኣብ ልዕሊ መስኪን ህዝቢ ኤርትራ፡ ከም ድላዩ ኣሸካዕላል ይጸውት።

ብዝሕ ዕንክሊል ድሕሪ ምባል፡ ብ2008 ዓ.ም. ኪዳን “ስሙ ቀይሩ ከም ቀደሙ ኮይኑ ክቃለስ፡ ኩለን ውድባት ድማ ኣሰማት ክመርጸ ኣለወን ተባህለ። ካብኡ ብሃታ-ሃታ ኣባላት ኪዳንን ዝተፋላለዩ ወክልቲ ሲቪካዊ ማሕበራትን፡ ዓበይቲ ዓዲ ዝበሃሉን፡ ኣብ ዶብ ኢትዮጵያን ኤርትራን ዘለው ወክልቲ ስደተኛታትን ዝካፈሉዎ ጉብኤ፡ ኣብ ሓዲሽ አበባ ክግበር ተወሰነ። እቲ ጉብኤ ድማ ኣብ ሓዲስ አበባ ብ2008 ዓ.ም. ተጋብኤ። ኣብዚውን እታ ክሳብ ሎሚ ፈውሲ ዘይተረኸበላ ሕማም ስልጣን መጸት። እቶም ካብ ውድባት ነጻ ዝኾኑ፡ ካብ ኤውሮጳን ኣሜሪካን ተዓዲሞም ኣብ ጉባኤ ተኻፊሎም ዝነበሩ ዜጋታት ከኣ ቡቲ ከነታት ኣዝዮም ተገረሙ። ብድሕሪኡ ብመጠንቀቕታን ድፍኢትን ዕዳማት፡ መራሕቲ ኪዳን ተኸዊሎም ወዮ ወዘንፎ፡ ኣይገድፈኒ ኣይገድፎ ከምዝብሃል፡ ሓደስቲ መራሕቲ መሪጸም ጉባኤ ተደምደመ።

☞ **አስተብህል፡**
 እቲ ቀንዲ ክሳብ ሎሚ ዘይተፈትሐ ግድል ተቃዋምቲ ውድባት ኤርትራ፡ ሕቶ ስልጣን ድኣንበር ሽግርን ጸበባን ህዝቢ ኤርትራ ንምፍታሕ ኣይኮነን። እቲ ካልኣይ ግድል መብዛሕትኤን ውድባት ድማ፡ “ህዝቢ ኤርትራ ብናተይ መደብ ዕዮን ፖለቲካዊ ፕሮግራምን ጥራይ ክመሓደር ኣለዎ” ዝብል’ዩ። እቲ ሳልሳይ ግድል ከኣ ኪዳን ይኹን ምሕዝነት ብመሰረቱ ካብ ራእዩ ህዝቢ ኤርትራ ተበጊሱ፡ ኣብ ተግባር ዝተሰረተ ዘይኮነስ፡ ብባጀት ባዕዳውያን ሃገራት ዝቑመ ምትእኽኻብ ስለዝኾነዮ። ከምዚ ክብሃል ከሎ ግና ቅኑዓት ሃገራዊያን ኣብ ኪዳን የለውን ማለት ኣይኮነን። እቶም ቅኑዓት ሃገራዊያን ብሰለልቲ ይዕብሉሉ ከምዘለው ግና፡ እቲ ጉዳይ እናተነጸረ ይኸይድ ኣሎ። “መርዓት ከይሓሃ ዓርኪ ሓሃ” ከምዝብሃል፡ ገና ጉዳይ ህዝቢ ከይተፈትሐ ኣብ ስልጣንን፡ ኣብ ፖለቲካዊ ፕሮግራምን ዕንክሊል ምባል፡ ጥዕና ዘለዎ ኣይኮነን፡ “እታ ብርኸታ ኣምኒ ኣላታ” ጥራይ እዩ ክብሃል ዝክኣል።

ሃገራዊ-ዋዕላ

ዓደቦና ካብ ጥንቲ ጀሚሮም፡ ሕጊ ሓንጻጸምን ኣብ ስርዓተ-ሕጊ ተመርኩሶምንዮም፡ ብዋዕላ ኣቢሎም ምእኩል ባይቶ ኣቕሞም ክመሓደሩ ጸጺሖምና። ባይቶ መለለዩ ሓደ ፍትሓዊ ህዝቢዮ። ሎሚ ኣብ ኤርትራ ሓጋጊ ኣካልን፡ ፈራዲ ኣካልን፡ ፈጻሚ ኣካልን (Judikative Legislative Executive) ዘይብሉ መንግስቲዮ ዘሎ። ሎሚ ኣብ ኤርትራ ብሃገራዊ-ባይቶ ዝተማእከለ ኤርትራዊ ፓርላመንታዊ መንግስቲ ከምዘዩሎ፡ ንኹሎም “ተቓዋሚ ውድባት ኢና፡ ፓርትታት ኢና” ዝብሉ ኣዝዩ ብሩህዮ። ስለዚ ካብ ጌጋታትካን ሕሉፍ ተመክሮኻን ከይተናሳሕካን ካብ “ምሕዝነት” ኣብ “ኪዳን፡ ካብ “ኪዳን” ከኣ ኣብ “ሃገራዊ ዋዕላ”፡ ኣናጠርካ እትገብሮ ከይዲ፡ ዕድመ ስልጣን ኢሲያስ ምናውሕን፡ ዕምሪ ህዝቢ ኤርትራ ምሕጸርን ጥራይ እዩ። ንጉዳይ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ዝሓለፈ ታሪኽ ተመርኩሰካ ጥራይ እዩ ክፍታሕ ዝኸኸል። በዚ ውድባት ዝኸድኦ ዘለዎ መንገዲ፡ ፍታሕ ክመጽእ ዝኸኸል ነይሩ ኣንተዝኸውን፡ እንሆ ዳርጋ ርብዒ ዘመን ኮይኑዮ። ከማኡ ስለዝኸነ ከኣ ነዚ ውድባት ዝኸዳኦ ዝጸንሓን ዘለዎን ከይዲ፡ ህዝቢ ኤርትራ ቦታ ዘላቶ ዓቕሚ ድሮ ፈሊጡዎስ ፈንፊንዎንዮውን።

እቲ ሽዑ እዋን ብሕቡራት መንግስታት ዝፍለጥ ዝነበረን፡ ግንከኣ በተን 4 ሓይላት መንግስታት ዝተዓብለለን “ባይቶ-ሕቡራት መንግስታት” ዝብሃል ከይተወሰነን፡ ህዝቢ ኤርትራ ብረፈረንዮም ከይተሓተን፡ ብዘይ ፍቶቱ ኣብ ትሕቲ ዘውዳዊ መንግስቲ ኢትዮጵያ ተገዚኡ ክነብር ተበይኑ። እቲ ብይንቲ ድማ ብድፋኢትን ስወር ውዲትን መንግስቲ ኣሚሪካ፡ ምስ ንጉስ ሃይለስላሴ ከምዝተወሰነ፡ ንብዙሕ ግዱስ ኤርትራዊ ብሩህዮ። “ፈደረሽን ኤርትራ ምስ ኢትዮጵያ” ዝብል ብይን፡ ብዘይ ውሳኔ ሕቡራት መንግስታት ዓንቀጽ 390A (V) እዩ ተጋሂሱ። እቲ ሽዑ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ዝተወሰደ ብይን ድማ ዘይፍትሓዊ ስለዝኾነ፡ ነዚ ብምቅዋም ቃልሲ ኤርትራ ከምዝተበገሰ፡ መራሕቲ ውድባት ኤርትራ ኣጸቢቆም ይፈልጡዮዮም። ድሕሪ 40 ዓመታት ግና፡ ህዝቢ ኤርትራ ዘይሕለል ቃልሲ ኣካይዱ፡ ሃገራዊ ነጻነት ተጓናጺፉ ከብቅዕ፡ “ነዚ ክትጥሕና ዲኸን ትርህጻ” ኮይኑ። ሎሚ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ኣኩብ ድምር ባዕዳዊ መግዛእቲ ተገዚኡን ተጨቑኑን ክነብር ተገዲዱ። ነዚውን መራሕቲ ውድባት ኤርትራ ኣጸቢቆም እናፈለጥዎ፡ ክፈትሑዎ ይትረፍሲ ጽልዎ ክገብሩሉውን ኣይበቕዑን።

“ንኣድጊ ፈሪሖምስ ንጽዕነቱ ይሃርሙ” ከምዝብሃል፡ ነዚ ዝተማሳቐለ ሕቶ መሰል-ርእሱ ውሳኔ ኤርትራ፡ ብዘይ ቀልዓለም ፍታሕ ክርከቦ ኣንተድኣ ኮይኑ ግና፡ ኣብ ኤርትራ ዝኸይድ ዘሎ ባርባራዊ መግዛእቲ፡ ዱብ ኢሉ ዝነጠበ ከምዘይኮነ፡ ኣንታይ ድኣ እቶም ፈደረሽን ዘፍረሱ ባዕዳውያን ሃገራት፡ ዝደለዩዎ ከምዝኾነ ግድነት ክእመነሉ ዝለዎ ክውንነትዮ። ነፍሲ-ወከፍ ኤርትራዊ ክፈልጦ ዘለዎ ሓቂ ድማ፡ ህዝቢ ኤርትራ ግዳይ ጀግራፊካዊ ኣቀማምጣ ሃገሩ ከምዝኾነዮ። ስለዚ ካብ ብዙሕ ምጉያይ ክሳድ ምሓዝ ከምዝብሃል፡ ኣብ ወጻኢ ዝነብር ክፋል ህዝቢ ኤርትራ፡ ዝተናሰሑን ውፋያትን ወራዙት ደቂ ሃገር ዘለዎ ኮሚተ መሰጋገሪ ግዝያዊ ባይቶ መስሪቲ፡ ወከልቲ ባይቶ ብቐጥታ ምስቶም ዓበይቲ መንግስታት ተራኸቦም፡ ብዛዕባ መጻኢ ዕድል ህዝቢ ኤርትራ ክዛተዩ ግድነት ይኸውን። ሽዑ ነቲ ዓበይቲ መንግስታት ኣብ ልዕሊ ኤርትራ መዲቦም ዘለው ሕቡእ ምስጢርን መርገጽን ፈቲሽካ ምስትረጋገጸ፡ ዝወለደት ትውለድ ኢልካ ንህዝቢ ኤርትራ ኣግሂድካ ብዝርዝር ምእዋጅ። ብድሕሪኡ ህዝቢ ኤርትራ ዝሕሾ ይመርጽ። ነቲ ትኸዊሉን መሰሊ ከይትረኽበሉን ዕንክሊል ዝብል ዘሎ ሕቶ ኤርትራ መተካእታ ክርከበሉ ይኸኸል። ነቶም ብስለላን ሕቡእ ውዲትን ተመልሚሎን ብጉዳይ ኤርትራን ኢትዮጵያን እናሸቀጡ ንህዝቢ ኤርትራን ኢትዮጵያን ላሕ ዘብሉዎ ዘለው ባእታታት ክሸሑ ይኻሉ። እዚ ኣማራጺ ድማ ንህዝቢ ኤርትራን ኢትዮጵያን መሎኮታዊ ፍታሕ ከምጽኣሉ ይኻል። ካብኡ ሓሊፉ “ሓባእ ቑስሉ፡ ሓባእ ፈውሱ” ከምዝብሃል፡ ነቲ ሕቡእ ምስጢር፡ ክሳብ ህዝብኻ ዝጸንት ከዊልካ፡ “ምሕዝነት መስሪተ፡ ንሱ ስለዝፈረሰ፡ ቃል ኪዳን ኣሲረ፡ ህዝባዊ ፓርቲ መስሪተ፡ ሎሚ ድማ ሃገራዊ ዋዕላ ክገብርዮ”፡ ኣናበልካ ሓሸውዮ ምባል፡ ንሰኻውን

አብ'ቲ ጥፍአት ህዝቢ ኤርትራ ኢድ ምህላውካ ጥራይ እዩ ዘስምዕ። ስለዚ ቅድሚ ሃገራዊ
ዋዕላ ሃገራዊ ንስሓ ገርካ። ዝሓለፈ ታሪኽን ተመክሮን ኤርትራ ገምጊምካ። ግዝያዊ
መሰጋገሪ ባይቶ ምቕምዩ። ንህዝቢ ኤርትራ አልፋን ኦሜጋ ፍታሕ ከምጽአሉ ዝኸእል።

ብሓልዮት መርበብ ደቀባት ኤርትራ
24 ሰኔ 2010 ዓ.ም.